

Natuurvriendelijk

TUINIËREN

voor vlinders, bijen en andere fladderaars

Veel insecten hebben het moeilijk in Nederland, en hun aantallen nemen af. Op zoek naar plekken om voedsel te vinden, komen ze ook in onze tuinen terecht. Met wat slimme aanpassingen maakt u uw tuin insectenvriendelijk zodat bijen, hommels en vlinders zich er thuis zullen voelen.

TEKST: INEKE KOOPMANS (DE VLINDERSTICHTING) FOTO'S: DE VLINDERSTICHTING

VLINDERVRIENDELIJKE TUIN

Insecten leven van nectar. Het is hun brandstof: ze hebben nectar nodig om te kunnen vliegen en eitjes te kunnen leggen, van levensbelang dus. Op zoek naar nectar speuren insecten naar bloeiende bloemen. En bloemen doen op hun beurt hun uiterste best om de indruk te wekken dat er iets te halen valt. Omdat veel insecten bestuivers zijn (ze brengen stuifmeel van de ene naar de andere bloem) is het voor bloemen van belang zo veel mogelijk insecten te trekken. Naast kleur en geur van de bloem is ook de vorm van belang. De vlinder moet natuurlijk wel op de bloem kunnen landen...

Vlinders hebben een handige roltong, die ze als een rietje in de bloem kunnen stoppen. De kolibrievlinder is de uitzondering op de regel: die blijft al drinkend in de lucht hangen. Andere insecten hebben een kortere tong, maar kunnen wel helemaal in de bloem kruipen. Hommels en bijen doen dat. Zweefvliegen hebben een hele korte tong en zoeken bloemen waarvan de nectar heel gemakkelijk te bereiken is, zoals bij schermbloemen (fluitenkruid, peen, venkel).

Varieer

Smaken verschillen: hoe meer verschillende nectarplanten in de tuin, hoe meer insecten. In de natuur heeft iedere plant zijn eigen groeiplaats: op kalkrijke grond groeien andere planten dan op klei. In de tuin is het eveneens verstandig om soorten te kiezen die 'horen' bij uw tuingrond. Ook de hoeveelheid vocht in de grond is belangrijk. Als u veel verschillende (wilde) planten in de tuin wilt, kunt u bijvoorbeeld reliëf aanbrengen, zodat er verschillende omstandigheden ontstaan waar planten kunnen groeien.

2012 Jaar van de bij

2012 is uitgeroepen tot jaar van de bij, niet in de laatste plaats door de zorgwekkende achteruitgang van deze dieren. Behalve nectar, hebben bijen ook stuifmeel nodig om te leven. Stuifmeel hebben de bijen vooral nodig om hun larven te voeden. Het is de bouwstof voor de opbouw van hun lichaam. Veel planten die voor vlinders geschikt zijn, zijn ook voor bijen belangrijk. Denk daarbij aan asters, sedum of krokus.

Alles draait om nectar

Vlinders en andere insecten zijn koudbloedig en hebben de warmte van de zon nodig. Het is dus belangrijk te weten waar de zonnige plekjes in de tuin zich bevinden, ook in de herfst als de zon wat lager staat.

De eerste vlinders die in het voorjaar tevoorschijn komen, hebben na een lange winter honger. Vroege bloeiers zorgen ervoor dat ze direct voedsel kunnen vinden. Speenkruid, klein hoefblad en peperboompje zijn echte voorjaarsbloeiers. Als in de zomer de meeste insecten vliegen is een nectarrijke tuin een goede voedselbron. De mogelijkheden zijn heel divers: vlinderstruik, Verbena, lavendel en kattekruid zijn slechts enkele geschikte planten. In het najaar gaan vlinders in rust. Maar voordat ze dat doen, slaan ze veel voedsel op. Najaarsbloeiers zijn dus ook van belang voor vlinders. Op asters en hemelsleutels kan het een

Hoe vlindervriendelijk is uw tuin?

Om dat te bepalen, hebben De Vlinderstichting en Tuinsms.nl een handig hulpmiddelje ontwikkeld. Ga naar Tuinsms.nl en selecteer de planten die in uw tuin staan. Vervolgens kunt u berekenen hoe vlindervriendelijk de tuin is. Voor iedere nectar- of waardplant ontvangt u een bepaalde score. Ook vindt u tips om uw score te verhogen. Tuinsms.nl zorgt indien gewenst nog voor een steuntje in de rug: u krijgt precies op tijd een gratis bericht per sms of e-mail wanneer snoeien of ander tuinonderhoud nodig is. Meer weten? Kijk op www.tuinsms.nl

Tuinvlindertelling

op 4 & 5 augustus

Wist u dat er in een gemiddelde tuin wel 5 tot 10 soorten vlinders leven? Tijdens de Landelijke Tuinvlindertelling van De Vlinderstichting kunt u de vlinders in uw tuin in kaart brengen. Kijk op www.vlindermee.nl, download het telformulier en doe mee!

drukte van belang zijn. Sommige vlinders gaan met een volle buik op weg naar het warmere zuiden, andere houden hier hun 'winterslaap'.

Lichtjes bijsturen

Een natuurvriendelijke tuin vraagt niet meer of minder onderhoud dan een 'gewone' tuin: het hangt wel af van de planten die u kiest. Een- of tweejarigen vragen meer tijd dan heesters en vaste planten. Wel vindt het onderhoud meer verspreid over het jaar plaats: 'groot onderhoud' in voor- en najaar is niet meer nodig. In een natuurvriendelijke tuin kunt u beter lichtjes bijsturen: hier en daar planten uittrekken die zich te sterk uitbreiden, of soorten bijplanten voor meer variatie. Natuurlijk zullen er wel eens planten opkomen waar u ze niet wilt hebben. Maar als inheemse planten hun plekje eenmaal gevonden hebben, bedekken ze de grond. En dan krijgen ongewenste planten minder kans. Schoffelen is geen goed idee: door de grond om te woelen gaan onkruiden juist kiemen. Ook jaarlijks bemesten is geen noodzaak: kijk welke planten het echt nodig hebben en geef alleen deze wat extra voedsel.

Katjes bloeien in het voorjaar en zijn dan een belangrijke voedselbron voor het kleine geaderd witje.

FOTO: KARS VELING

Een vlinderstruik bevat veel nectar en biedt behalve vlinders ook bijen voedsel.

FOTO: INEKE KOOPMANS

De Vlinderstichting beschermt vlinders

Vlinders zijn niet alleen in tuinen te vinden, er zijn natuurlijk ook vlindersoorten die op andere plaatsen voorkomen. In Nederland hebben veel van deze vlinders het zwaar. De Vlinderstichting doet er alles aan om de vlinders in Nederland te beschermen. Maatregelen om de vlinders en libellen te beschermen zijn hard nodig. Want veel bedreigde vlinder- en libellensoorten in kleine leefgebiedjes balanceren op de rand van uitsterven. En weg is weg! Ook u kunt De Vlinderstichting steunen. Meer weten? Kijk op www.vlinderstichting.nl

Klein geaderd witje op gevlekte dovenetel.

FOTO: KARS VELING

Bloeiende sleedoorns trekken in het voorjaar veel vlinders.

Dalmatiëklokje (Campanula portenschlagiana)

Gehakkelde aurelia op klimop.

Kleine vos op zonnehoed.

1 De kolibrievlinder heeft een hele lange tong en drinkt daarmee nectar uit bloemen.

FOTO: GUST DE VRIES

TIPS voor meer vlinders in de tuin

Brandnetels

1 Rupsen van de kleine vos, dagpauwoog, landkaartje, atalanta en gehakkelde aurelia leven uitsluitend van grote brandnetel. Laat die dus staan in een onopvallend halfzonnig hoekje. Om de brandnetel tot één pol te beperken kunt u hem in een emmer in de grond planten.

Uitgebloeide planten

2 Uitgebloeide planten kunt u het beste (voor een deel) laten staan. Ze vormen een overwinteringsplek voor veel insecten. Knip de afgestorven delen pas laat in het voorjaar weg, als de insecten uit hun winterrust zijn ontwaakt.

Klimop = dubbelop

3 Sommige planten hebben een dubbel-functie. Zo biedt klimop in het najaar nectar: vele vlinders, bijen, zweefvliegen en andere insecten zijn er dan in te vinden. En in de zomer biedt klimop ook nog voedsel voor de rups van het boomblauwtje, die zich tegoed doet aan het blad.

Aan de slag

4 Iedere tuin is anders. Grondsoort en ligging hebben invloed op de keuze van planten. Om u een handje te helpen bij het kiezen van de juiste planten is er de speciale website www.uwtuinvolvlinders.nl van De Vlinderstichting. Die zoekt, aan de hand van uw gegevens, uit welke planten het meest geschikt zijn voor uw tuin.

Wintergroen

5 Hoewel het een uitdaging is om zo veel mogelijk nectarplanten in uw borders te zetten, zijn ook wintergroene planten van groot belang voor het dierenleven in uw tuin. Deze leveren misschien geen voedsel, maar bieden wel de broodnodige beschutting aan insecten, egels en vogels.

Beschutte plekjes

6 Vlinders en andere insecten zijn koudbloedig, warme beschutte plekjes zijn dus belangrijk. Lekker opwarmen uit de wind en in de zon kan bijvoorbeeld in de beschutting van een haag. Kies voor een gemengde

haag met inheemse planten als meidoorn, vuilboom, wilde appel, kardinaalsmuts, wilde liguster/of Spaanse aak. Dit zijn waardevolle struiken voor allerlei dieren, zoals vogels en insecten, en ze bezitten tevens veel sierwaarde.

Composthoop

7 Gooi uw tuinafval niet in de container, maar maak er een composthoop van. Deze kan het beste op een afgelegen plekje worden aangelegd. Vermijd dikke lagen van één soort, zoals bladeren of grasmaaisel. De composthoop kunt u gebruiken om de tuinplanten waar nodig extra voedsel te geven. Hierdoor brengt u de voedingsstoffen terug naar de planten en verbetert u de structuur van de grond.

Kruidentuintje

8 Vlinders en bijen zijn gek op bloeiende kruidenhoekjes met rozemarijn, tijm, lavendel, kattenkruid, marjolein of venkel. Hier is veel nectar te vinden.

Boek: **Vlinders in de tuin**

Nog veel meer tips voor een vlindervriendelijke tuin staan in het boekje 'Vlinders in de tuin'. Voor € 11,50 te bestellen bij De Vlinderstichting.